

Теоретичний аналіз організації педагогічної практики майбутніх учителів початкових класів за рубежом // Сучасні тенденції і пріоритети компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти: збірник науково-методичних праць / за заг. Редакцією В.С Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. – Житомир : "Полісся", 2016. У 3-х ч. – Ч.І. – С.169 – 172.

Підгурська В. Ю.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
лінгвометодики та культури фахової мови
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗА РУБЕЖЕМ

Постановка проблеми. Одна з найактуальніших проблем педагогіки вищої школи – підготовка майбутніх учителів до професійної діяльності, оскільки від її успішного розв'язання залежить доля розбудови національної системи освіти.

Оволодіння педагогічною діяльністю і формування готовності до неї можливі тільки за умови взаємопроникнення й взаємообумовленості теоретичної й практичної підготовки майбутнього вчителя. Як важливу складову професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи ми розглядаємо *педагогічну практику. Це форма професійного навчання у вищій педагогічній школі, спрямована на практичне засвоєння майбутніми вчителями закономірностей і принципів педагогічної діяльності й формування професійних умінь і навичок.*

Педагогічна практика є основною складовою професійної підготовки майбутнього педагога та організаційною формою, що пов'язує його навчання з майбутньою професійною діяльністю. Під час педагогічної практики інтенсифікується процес формування педагогічних умінь і навичок. Це відбувається завдяки тому, що практика проходить в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження науковців: О. Абдулліної, С. Бреус, Л. Булатової, К. Дурай-Новакової, С. Єлканова, Г. Коджаспірової, Н. Казакова, Л. Кацова, Г. Кузнєцової, О. Лук'янченко, Л. Манчуленко, В. Морозової, О. Мосіна, Л. Хомич, А. Щербакова та ін., засвідчили, що у процесі підготовки майбутнього вчителя початкових класів важливу роль відіграє педагогічна практика, під час якої активізується процес професійного становлення та самовизначення фахівця. Педагогічна практика є формою навчання, яка поєднує теоретичні знання здобуті в університеті з майбутньою самостійною роботою в школі в якості вчителя-класовода.

Мета статті – проаналізувати зарубіжний досвід організації педагогічної практики у підготовці майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. У процесі педагогічної практики створюються умови, найбільше наближені до умов самостійної педагогічної діяльності в школі, – це своєрідний мікроаналог професійної діяльності вчителя. Б. Степанишин зазначає, що " з усіх форм навчання у вузі навряд чи є щось важливіше від педагогічної практики..." [7, с. 37].

Питання організації педагогічної практики в системі підготовки педагогічних кадрів почало інтенсивно розроблятися ще за часів заснування перших учительських закладів у країнах Західної Європи наприкінці XVIII ст. [3]. Змістовно обґрунтовано сутність педагогічної практики та з'ясовано значення теоретичних знань для практичної діяльності майбутнього вчителя у працях німецьких педагогів, філософів-філантропів І. Гербарта і А. Дістервега. Їх теоретичні й практичні доробки мали значний вплив на формування теоретичних узагальнень вітчизняної педагогічної практики як складової професійної підготовки учителів [2, с. 5].

Початок третього тисячоліття характеризується глобалізацією освіти. Приєднання України до Болонського процесу передбачає глибше ознайомлення із зарубіжними дослідженнями з проблеми педагогічної практики. Вивчення сучасного зарубіжного досвіду підготовки учителів (зокрема початкових класів) доводить, що педагогічній практиці відводиться

чільне місце. Безсумнівним є той факт, що правильно організована педагогічна практика, її безпосередній зв'язок з теорією є одним з основних шляхів покращання професійної підготовки педагогічних кадрів. З огляду на це, доцільно проаналізувати особливості організації практичної підготовки майбутніх вчителів початкової школи в різних країнах з метою вивчення й можливого застосування позитивного досвіду зарубіжних науковців вітчизняними вищими педагогічними закладами освіти.

Так, у педагогічних навчальних закладах Польщі функціонують такі форми педагогічних практик: виховна-табірна, асистентсько-загальнопедагогічна, предметно-методична, безперервна [5, с. 157].

Асистентсько-загальнопедагогічна практика триває два тижні. Під час цієї практики студенти спостерігають за навчально-виховним процесом, оцінюють психолого-педагогічні теорії в умовах школи. У процесі предметно-методичної практики протягом навчального року студенти вчаться аналізувати відвідані заняття, а також самостійно планують, готують і проводять пробні уроки.

У Німеччині вчителів початкової школи готують переважно у вищих педагогічних школах (3 роки навчання), а також у середніх спеціальних навчальних закладах, де навчання ведеться на базі реальної школи. Для майбутніх учителів початкової школи практика триває 13–15 тижнів. Вона організована таким чином, що майбутні вчителі отримують місце роботи в школі з повним навантаженням. Серед основних недоліків підготовки вчителя до практичної роботи в школі є автономність і відмежованість від університету, внаслідок чого утворюється розрив між теоретичною і практичною професійною підготовкою [6, с. 104–107].

Попри те, що західноєвропейські фахівці загалом схвально оцінюють модель двофазної підготовки учителів, в Німеччині з цього приводу постійно відбуваються дискусії щодо реорганізації педагогічної освіти.

Обов'язковою складовою професійно-педагогічної підготовки в коледжах Англії є шкільна педагогічна практика студентів. Вона

розпочинається вже на першому курсі, і за цей період студенти повинні відвідати школу 10 разів, проводячи з дітьми по півдня під час кожного відвідування. На другому курсі майбутні педагоги проводять у школі 10 повних днів. З початку 5-го навчального семестру обов'язково планується педагогічна практика за місцем проживання студента протягом двох повних тижнів, у цей період студенти виконують обов'язки помічників учителів. У педагогічних коледжах Англії останнім часом посилилася увага до практики: на шкільну практику відводиться близько 15% загального навчального часу. [4, с. 45]. По закінченні педагогічного коледжу студентам слід пройти річне стажування за місцем роботи для завершення освіти. Цікавим є довузівський період підготовки вчителів, що ґрунтується на методичній системі В. Тейлора. Протягом останніх двох років навчання в школі майбутні випускники проходять 4-тижневу педагогічну практику під керівництвом досвідченого педагога. Випускникам школи, які вирішили вступати до педагогічного закладу, видається характеристика з оцінкою за педагогічну практику. Це і є початковим етапом формування готовності майбутніх учителів до ефективної педагогічної діяльності [8].

Важлива частина педагогічної освіти в США – практика і стажування. В університетах на педагогічну практику відводиться 4 – 5 тижнів. У педагогічних коледжах практика передбачена на кожному курсі. По закінченню педагогічного коледжу студентам слід для завершення освіти пройти річне стажування за місцем роботи.

У Франції базова педагогічна освіта вчителя початкової школи має дволанкову структуру: два роки в університеті, а потім два роки у нормальній школі. На педагогічну шкільну практику в університеті приділяється три тижні, час перебування в нормальній школі – двадцять тижнів [1, с. 330].

У педагогічних університетах Румунії та Молдови співвідношення годин теоретичних занять і педагогічної практики – 2/1. У підготовці фахівців цих країн акцентується увага на формуванні комплексу професійних компетентностей. У педагогічних закладах Канади практика вважається

найціннішим компонентом і головним досягненням чинних програм педагогічної освіти. Угорські вчені дотримуються думки, що саме педагогічна практика дає найбільш об'єктивні дані щодо професійних здібностей студентів. На педагогічних відділеннях початкової освіти Греції педагогічна практика є складовою певних теоретичних дисциплін (дидактична методологія, критично-мисляче викладання: теорія і практика тощо) і навіть цілих циклів дисциплін (загальна й спеціальні дидактики). Таким чином, забезпечується безпосередній зв'язок теорії і практики. В японській педагогічній освіті практика залишається слабким місцем, її тривалість 2-4 тижні, причиною чого є труднощі забезпечення практикою великої кількості студентів.

Висновки. Критичний аналіз досвіду підготовки педагогічних кадрів за кордоном сприяє пошуку нових підходів до підготовки майбутніх учителів-класоводів. Поєднання досягнень вітчизняної педагогічної науки і зарубіжного досвіду в організації педагогічної практики майбутніх учителів початкових класів є перспективним напрямком модернізації системи педагогічної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник [за модульно-рейтинг. системою навчання для студ. магістратури] / Світлана Сергіївна Вітвицька. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 384 с.
2. Дистервег А. Избранные педагогические сочинения / под ред. Е. Н. Медынского. – М. : Гос. учеб.-пед. изд-во М-ва просвещения РСФСР, 1956. – 374 с.
3. История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в. : учеб. пособие для пед. учеб. заведений / под ред. А. И. Пискунова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Сфера, 2001. – 512 с.
4. Леонтьева О. Ю. Професійно-педагогічні особливості підготовки педагогічних кадрів у коледжах Англії / О. Ю. Леонтьева // Вісник

- Житомирського державного університету імені Івана Франка. Вип. 6. Серія "Педагогічні науки". – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2000. – С. 44-46.
5. Новацка У. Організація педагогічних практик студентів математично-природничого відділу вищої педагогічної школи : дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.04 / Уршула Новацка. – К., 2002. – 376 с.
 6. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності : монографія / Людмила Прокопівна Пуховська. – К. : Вища шк., 1997. – 179 с.
 7. Степанишин Б. Стратегія і тактика педагогічної практики українців / Борис Степанишин // Дивослово. – 1995. – № 7. – С. 37-40.
 8. Яцишин Н. П. Професійно-педагогічна підготовка вчителів у Великій Британії (90-ті роки ХХ ст.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Наталія Пилипівна Яцишин. – Луцьк, 1998. – 216 с.